

SAKÁL VAGY NÁDIFARKAS HAZÁNKBÓL.

Irta: DR. ÉHIK GYULA.

JACKAL OR REED-WOLF FROM HUNGARY.

By DR. J. ÉHIK.

Canis aureus hungaricus n. ssp.

Canis lupus minor, partim! MOJSISOVICS: Das Thierleben d. öst.-ung. Tiefebene, 1856. p. 244.

A típus lelőhelye. Tyukod (Ecsedi-láp), Szatmár megye, Magyarország.

Földrajzi elterjedés. Magyarország, északfelé Heves és Szatmár megyékig.

Diagnózis. Nagyobb a *Canis aureus aureus* L.-nál, A koponya condylobasalis hosszúsága több, mint 158 mm. A koponya zygomaticus és mastoideális szélessége (95.4 és 57 mm) nagyon feltűnő. Szinte intenzív ragyogó róka-vörös. A róka-vörös szín mindenütt jóval intenzívebb, a feketehegyű szőrök sűrűbben elhelyezettek, mint a *Canis aureus aureus*-on.

Színezet. Általában véve ragyogó róka-vörös színű, kivéve a halvány szalmasárga hátát — és pedig közvetlenül a vállmögötti tájtól a fark közepéig — valamint az állat torkát és hasát, amely fehér. A róka-vörös fej feketehegyű szőrökkel elég sűrűn hintett, s így feketén felhőzött, kivéve a fül körüli és mögötti részeket; az alsó ajak feketés. Feketehegyű szőrök a nyakon és a háton is elég sűrűn vannak, nincs feketehegyű szőr a vállmögötti szalmasárga keresztsávon. A feketehegyű szőrök két keresztsávot alkotnak, az egyik sáv válltól vállig halad és a nyakat mint keskeny szalag veszi körül; a másik keresztsáv a válltól a mellső végtagig terjed. Az állat háta a vállmögötti világos keresztsávtól a fark közepéig jóval feketébb, a feketés szín elmosódott az oldalak közepe felé. A fark végső fele még feketébb, a fark ecetszőreinek vége tiszta fekete.

A fedőszőr durva; a fedőszőr töve palaszürke, ezt szalmasárga, majd róka-vörös szín követi és végül a hegye tiszta fekete; a fekete és róka-vörös színek az egyes fedőszőrökön correlatióban vannak egymással: ha a fekete rész a hosszabb, akkor a róka-vörös

rész a rövidebb; a fekete szín teljesen hiányozhatik, a rókavörös szín soha.

Koponya. A koponya jóval nagyobb, mint a *Canis aureus aureus*-é; condylobasalis hossza több mint 158 mm; a zygomaticus szélesség (95.4 mm), a mastoideális szélesség (57 mm), valamint a koponya inycsonti magassága a fogsor mögött feltűnően nagy.

Fogazat. Az egyes fogak alakja és a fogcsúcsok elhelyezése olyan, mint a *Canis aureus aureus*-on, azonban a fogak viszonylagosan erőteljesebben fejlettek és nagyobbak. A felső állcsonti fogsor hossza 69.7 mm, az állkapcsi fogsor hossza 78.8 mm.

Méretetek. A típus (Tyukod, Szatmár m., öreg hím) méretei: a fej és test hossza, 1050 mm; a fark hossza, 240 mm; a fül hossza, 65 mm; súlya (elejtéskor) 13 kg. — A debreceni példány (Heves m., öreg nőstény?) méretei: a fej és test hossza, 920 mm; a fark hossza, 240 mm; a fül hossza, 65 mm; (nagyon régi kitömött példányon mérve!).

Koponyaméretetek. A méretetek sorrendje a következő: Condylobasalis hosszúság; zygomaticus szélesség; mastoideális szélesség; postorbitális szűkület; interorbitális szűkület; az arcorr szélessége a szemfogak fölött; az agykoponya magassága taraj nélkül; a koponya inycsonti magassága a fogsor mögött; az arcorr magassága a szemfog mögött; az állkapocs hossza; a felső állcsonti fogsor hossza; az állkapcsi fogsor hossza. A számadatokat lásd az angol szövegben!

Megjegyzés. A típust NUSZER LAJOS lőtte az Ecsedi-lápon, Tyukod határában, Szatmár megyében, 1937. I. 25-én.

A magyar vadászati és a régi tudományos irodalomban sokat szerepel az úgynevezett nádifarkas, amely kisebb termetével különbözött a valódi farkastól. Ezt a nádifarkast MOJSISOVICS *Canis lupus minor* néven különböztette meg a *Canis lupus*-tól. Minthogy azonban a *Canis lupus* a magyar Alföldön mindig élt (és ott fiadzott is!), a nádifarkas nem lehet a *Canis lupus* subspeciése, mert egyazon területen két alfaj egyidejűleg nem élhet. Ez alapon már HILZHEIMER ama gyanújának adott kifejezést, hogy a nádifarkas csak sakál lehetett. Szerencsére van a magyar nádifarkasról, helyesebben annak vadászatáról, hiteles egykorú festményünk, amelyen a lefestett nádifarkasban — kicsiny voltáról és lecsapott végű rövid farkáról — határozottan felismerhető a sakál. A fennmaradt adatok a nádifarkast 12—25 kg-osnak jelzik, míg az erdei (közönséges)

farkas súlyát 30—40 kg-nak mondják. A nádifarkas kis súlya a sakáléval egyező.

MOJSISOVICS leírásából a nádifarkasnak, mint sakálnak, önálló alfaji mivoltát sohasem lehetne felismerni; leírásából csak az tűnik ki, hogy egy sakálbőrt láthatott. MOJSISOVICS azonban a leírt bőr sakál voltáról sem volt bizonyos, mert jónak látta elnevezni *Canis lupus minor*-nak. A nomenclatura szabályainak merev alkalmazása esetén talán a *Canis aureus minor* MOJS. név is megilletethetné állatunkat, noha ehhez a névhez semmiféle diagnózis nem fűződik. Ettől a lényeges kelléktől eltekintve, vannak esetek, amikor a nomenklatura szabályainak rideg alkalmazása érzékenyen bántja logikus gondolkozásmodunkat s a nevetségesség érzetét kelti bennünk. Már csak azért sem tudtam ez esetben a *minor* nevet használni, mert ez a régi név a véletlen folytán éppen ellentéte a diagnózisnak; *major* lehetne állatunk, de *minor* semmikép sem.

A sakál vagy nádifarkas Magyarországon, amikor még a mérhetetlenül nagy nádasaink megvoltak, igen gyakori volt; most már csak elvétve akad belőlük. Az elejtett sakálokat rendszeren kóbor-kutyának nézik, ezért kerül olyan nagyon ritkán egy-egy példány tudományos intézetbe. (Az erre vonatkozó bővebb adatokat lásd a Természettudományi Közlöny, 69. köt. 1937. p. 427—435.).

***Canis aureus hungaricus* n. ssp.**

Canis lupus minor, partim! MOJSISOVICS: Das Thierleben d. öst.-ung. Tiefebene, 1856. p. 244.

Type locality. Tyukod (Marshy-land Ecsed), Comitát Szatmár, Hungary.

Geographical distribution. Hungary, north to Comitát Heves and Szatmár.

Diagnosis. Greater than *Canis aureus aureus* L. Condylbasal length of skull more than 158 mm. Zygomatic and mastoid breadth of skull are very conspicuous (95.4 mm and 57 mm). Colour intensive brightly foxred. The foxred colour everywhere more intensive and the black tipped hairs noticeably denser as in *Canis aureus aureus*.

Colour. General colour bright foxred, except the pale straw-coloured dorsal region, from immediately behind shoulder to the basal half of the tail and except the white throat and belly. The foxred head washed with black, except around and behind base of ear; chin blackish. The black tipped hairs overlaid the neck and the whole dorsal area, except one straw-coloured cross-stripe just behind

shoulder. The black tipped hairs build two cross-stripes, one from shoulder to shoulder slight banded the neck, the other from shoulder to fore-leg. The dorsal area from the light shoulder-cross-stripe to the basal half of the tail more blackish, the black washed to the middle of the sides; the terminal half of the tail much more blackish, the end of pencil clear black.

The coarse overhairs are on the base slaty gray, afterwards straw-coloured, presently foxred and the tip is (where blackish the fur) black; the black and foxred are in correlation, the black may lacking, the foxred never; as soon as the black tip is longer, the foxred part of the hairshaft become narrower.

Skull. The skull is much greater than that of *Canis aureus aureus*. Condylbasal length more than 158 mm; zygomatic breadth (95.4 mm), mastoid breadth (57 mm), and palatal depth behind toothrows very conspicuous.

Teeth. While agreeing with those of *Canis aureus aureus* in general form and in the position of the cusps, the teeth are relatively stronger and larger. Maxillary tooth-row 69.7 mm, mandibular tooth-row 78.8 mm.

Measurements. Type (adult male) from Tyukod, Comitát Szatmár: head and body, 1050 mm; tail, 240 mm; ear, 65 mm; weight, 13 kg (by shooting!). — One female(?) from Debrő, Comitát Heves: head and body, 920 mm; tail, 240 mm; ear, 65 mm; (very old preparation).

Cranial measurements. In turn: Condylbasal length. Zygomatic breadth. Mastoid breadth. Postorbital constriction. Rostral breadth over canine. Depth of brain-case (crest excluded). Palatal depth behind toothrow. Rostral depth behind canine. Mandible. Maxillary tooth-row. Mandibular tooth-row.

Canis aureus hungaricus

No. 4097. Adult male from Tyukod:

160	95.4	57	28	28.6	32	46.2	45.4	24	125	69.7	78.8	mm.
-----	------	----	----	------	----	------	------	----	-----	------	------	-----

Canis aureus aureus

No. 0/197. Ad. male from Cursola:

No. 1861/645. 3. China:

149	91	56.5	27.1	27	29.5	45.8	42.3	20.8	119	66	73.7	mm.
153.7	81.5	53.2	29.4	25.7	27.7	43.8	40.9	23.4	—	68.2	—	mm.

Remarks. Type specimen shot by L. NUSZER, at Tyukod, Comitát Szatmár, Jan. 25, 1937.

We can see very often in the hungarian hunting and in the old scientific literature the name of the „reed-wolf“ (Rohrwohl), which

differs with a smaller size from the common wolf. This species was named by MOJSISOVICS *Canis lupus minor* in contrary to *Canis lupus*. The reed-wolf can not be a subspecies of *Canis lupus*, because the latter was allways occuring (and also bearing!) in the Great Hungarian Plains and two subspecies can not live at the same time on the same territory. Therefore already HILZHEIMER suspected, that the reed-wolf is identic with the jackal. Fortunately we have an old authentic picture from the hungarian reed-wolf, from its hunting; on this picture one can recognize the jackal, because the painted animal has a rather small size and a shorter, at tip abruptly rounded, almost truncately tail. According to the remained data has the reed-wolf a weight of 12—25 kg, while the common wolf weighs 30—40 kg. This little weight of the reed-wolf refers also to the jackal.

The subspecies character of the reed-wolf, as a jackal could never be recognized from the description of M. MOJSISOVICS; only the fact is evident therefrom that he may have seen the skin of a jackal. But MOJSISOVICS was not even certain whether the described skin bare the characteristics of a jackal, for he deemed it wise to name it *Canis lupus minor*. Should we strictly adhere to the rules of nomenclature perhaps this animal could be named *C. aureus minor* MOJS., albeit dignosis of no kind is attached to this name. Regardless of this material requirement, there are cases, wherein the strict application of the rules of nomenclature deply hurts our way of logical thinking and appeares to be ridiculous. I could not apply the name „*minor*“ also for the reason that this previous name is by chance just the contrast to the diagnosis; the animal in question may be named „*major*“, but by no means „*minor*“.

Formerly, as the immeasurable great reed-plots were existing, the jackal or reed-wolf was in Hungary very frequent; in the present it became very seldom. The shooted specimens are regularly regarded as roving wolf-dogs, respectively German shepherd-dogs, therefore gets a jackal so seldom into scientific instituts.